

LUX

3 FILMI
24 KEELT
28 RIIKI

FILM

DAYS

UROK (ÕPPETUND)

Kristina Grozeva ja Petar Valchanov
Bulgaaria, Kreeka

UROK (ÕPPETUND)

KRISTINA GROZEVA JA PETAR VALCHANOV

Inglise keele õpetaja Nade, kes elab koos oma töötü abikaasa ja nelja-aastase tütrega, leiab ühel päeval töölt koju jõudes eest kohtutäituri. Selgub, et arved on maksmata ja abikaasa on raha ära kulutanud. Nadel on aega kolm päeva, et vajalik summa kokku saada ja pangale ära maksta, vastasel korral pannakse nende maja müüki. Nii algab võidujooks ajaga, kuid takistusi muudkui kuhjub ning Nade senine ausus pannakse tõsiselt proovile.

ÜLDINE TEMAATIKA

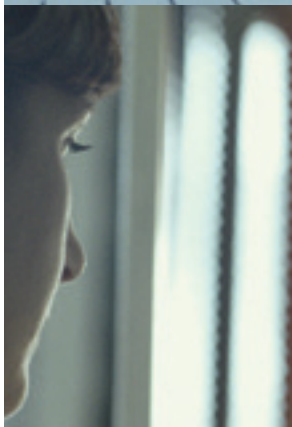
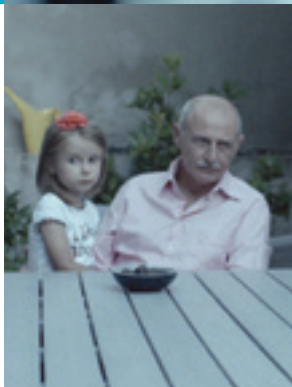
Filmi keskmes on naine, kelle elu on pea peale pööratud nii erasfääris – võlgade tõttu – kui ka tööalaselt: ta ei suuda leppida asjaoluga, et koolis toime pandud vargus jääb karistamata. Need kaks intriigi, mis ei ole alguses omavahel üldse seotud, sulanduvad filmi lõpuks ühte.

VANKUMATULT AUS NAINE

Film algab sellega, et ühel õpilasel varastatakse rahakott lõunasöögiks mõeldud rahaga. Õpetaja Nade laseb kõigil õpilastel oma kodid tühjaks tõsta ja kutsub vargusohvri teiste asju vaatama, et rahakott üles leida. Otsingud ei anna aga tulemusi ning Nade korraldab korjanduse, et kaotatud raha hüvitada. Tema ise on esimene, kes sirutab käe rahakoti järele. Tunni lõpus teatab ta aga, et annab vargale võimaluse oma südametunnistus puhtaks pesta. Ta kinnitab seinale tühja ümbriku, kuhu varas saaks varastatud raha salaja tagasi panna. Järgmise tunni ajal vaatab õpetaja ümbrikusse. Sellest kukub välja üksnes suitsukoni, mille peale kogu klass puhkeb naerma. Selle peale lubab Nade, et varas ei jää karistamata.

Filmi algusstseenides näidatakse teda õiglase inimesena ja õpetaja rollis äärmiselt moraalsena. Nade ei ole üksnes inglise keele õpetaja, vaid kasvataja selle sõna kõige paremas tähenduses. Ta kaitseb väärtushinnanguid, antud juhul siis ausust ja õiglust, ning nõuab nendest kinnipidamist. Tema jaoks on see suur ideaal. Tõepoolest: kõigist tema reaktsioonidest paistab välja, et see vargus läheb talle isiklikult korda.

Nadet kujutatakse samas üsna jäiga ja pedantlikuna. Tema vihikud peavad olema laitmatult korralikus vormis, ta korjab tänavalt üles prahi ja viskab selle prügikasti, tema riietus on viimseni korrektne ning ema hauale minnes ei istu ta enne, kui on endale taskuräti alla sättinud.

Eluraskuste ees tundub Nade suutvat end ja eriti oma emotsioone väga hästi valitseda. Jääb mulje, justkui distantseeriks ta end, et toimuvat ratsionaalselt hinnata ja läbimõeldult reageerida. Ta kaitses oma seisukohti väga kindlalt, jäädes seejuures alati äärmiselt mõistlikuks ja rahulikuks: nii siis, kui tegeleb klassis toime pandud vargusega, siis, kui kohtutäitur annab talle maja peatsest müükipanekust teada, kui ka siis, kui tööandja ütleb, et ei maksa talle palka ära. Ühesõnaga: Nade on silmapaistvalt moraalne, õiglane ja korda armastav ning seejuures ka sirgjooneline ja ennastvalitsev naine.

INTRIIG VÕLA ÜMBER

Pere pangalaenu maksed on tegemata ja Nade abikaasa on meeldetuletused tähelepanuta jätnud. Kui arveid kolme järgmise päeva jooksul ära ei maksta, pannakse nende maja müüki. Nade püüab kõigepealt pangaga läbi rääkida, kuid tulemuseta. See tähendab, et tal ei jää muud üle kui raha leida. Kõigepealt läheb Nade kohtuma mehega, kellele ta teeb tõlketöid, kuid sealt jääb tal palk saamata. Edasi suundub Nade pandimajja.

Vaevu on ta jõudnud aga ühe probleemi lahendada, kui ilmub uus: tööandja, kes andis talle tõlketöid, on pankrotti läinud ja põgenenud. Seega ei saa Nade loota ka palgale. Siis palub ta liigkasuvõtjalt abi ja laenuühataja pikendamist. Selle eest tahetakse aga ootamatut tasu: Nade peab panema liigkasuvõtja nõole Mitkole koolis parema hinde kui too on ära teeninud. Nii satub Nade samasugusesse olukorda kui nooruke varas, keda naine püüdis filmi alguses välja selgitada. Sarnasesse olukorda sattununa hakkab Nade mõtlema, mis sundis küll toda poissi varastama ja miks tema tahtis nii väga varast karistada.

KINEMATOGRAAFILINE MÕÖDE

Urok (Õppetund) on märkimisväärselt esteetiline film. Dialoogi on siin vähe ning vaatajal tuleb ise suur osa tõlgendamistööd ära teha. Nade on tööpoolest kidakeelne, napisõnaline ja tema näoilmegei on üsna läbitungimatu. Vaatajal tuleb Nade hingeseisundit tõlgendada, tema tegusid mõtestada, toimuvat mõista ning Nade tegemisi ja läbielamisi taibata tema žestide ja läbielatavate olukordade põhjal.

Seega kulgeb film peategelase elurütmis: kohati on see elav, asjalik ja konkreetne, kohati aga aeglane, mõttepausidega ja kahtlev. Selles mõttes võib Nadet võrrelda vendade Dardenne'ide filmi „Rosetta” (Belgia, 1999) peakangelasega või siis filmi „Inimese mõõt” (La Loi du marché) (Stéphane Brizé, Prantsusmaa, 2015) tegelase Thierryga. Nead on nagu Nadegi raskustesse sattunud inimesed, kes jälgivad olukorda oma mõtteid sõnadesse panemata. Sellist stiili võiks nimetada dokumentaalseks ühiskonnakriitikaks, millega taunitakse individualismi ning raha domineerimist väärtushinnangute ja ideaalide üle.

MÕTLEMISAINET

Filmi pealkiri *Urok (Õppetund)* viitab ilmselt peategelase ametile. Nade lugu ja tema rahalised raskused sunnivad meid otsima siiski ka teisi, kaugemaid tõlgendusi. Kuidas võiks pealkirja veel tõlgendada? Kes kellele õppetunni annab?

Nade on vastakaid tundeid tekitav isiksus, kes võib mõnele jääkuse, huumorimeele puudumise ja näilise enesevalitsuse tõttu vastumeelne tunduda. Samas võib ta teisele oma väärtushinnangute, väärikuse ja raskuste söaka trotsimise poolest sümpaatne olla. Mida Teie tema tegelaskujust arvate? Kas Teie meelest on näiteks tema arusaam õiglusest üldlevinud?

KÜSIMUS

Filmis käsitletakse võla küsimust mitme nurga alt: Nade on võlgu pangale ja liigkasuvõtjale, isa on „võlgu“ naise hauakivi, pikanäpumees võlgneb klassikaaslastele raha ja tööandja jääb Nadele palga võlgu. Intressid – teatava teenuse eest võlgnetav tasu – on loomulikult olemuselt majanduslikud, aga mõnikord tuleb laenu võtmise eest ka moraalses või psühholoogilises mõttes lõivu maksta, kusjuures moraalses mõttes on võla hind mõnikord üle mõistuse kõrge ja viimaks see ka alandab inimest, sest võlgnikust saab võlausaldaja teener. Kas see kehtib ka riigivõlgade puhul?

Anne Vervier

les grignoux

REŽISSÖÖRID: Kristina Grozeva,
Petar Valchanov
STSENAARIUM: Kristina Grozeva,
Petar Valchanov
OSADES: Margita Gosheva, Ivan Barnev,
Ivanka Bratoeva, Ivan Savov, Deya Todorova,
Stefan Denolyubov
OPERAATOR: Krum Rodriguez
PRODUSENDID: Kristina Grozeva,
Petar Valchanov, Konstantina Stavrianou,
Rena Vougioukalou, Magdalena Ilieva
TOOTJA: Abraxas Film Ltd, Graal films and
Little Wing
AASTA: 2014
KESTUS: 105 min
ŽANR: draama
RIIK: Bulgaaria, Kreeka
ORIGINAALKEEL: bulgaaria

MEIE LOOD FILMIKEELES

Euroopa Parlamendil on rõõm välja kuulutada 2015. aasta filmiauhinna LUX nominendid. Need on:

MEDITERRANEA, Jonas Carpignano
(Itaalia, Prantsusmaa, USA, Saksamaa, Katar)

MUSTANG, Deniz Gamze Ergüven
(Prantsusmaa, Saksamaa, Türgi, Katar)

UROK (ÕPPETUND), Kristina Grozeva ja Petar Valchanov
(Bulgaaria, Kreeka)

Neid mitmetahulisi linatseoseid, mis on valminud andekate noorte Euroopa režissööride pühendunud ja loova töö tulemusena, saab näha neljandatel LUXi filmipäevadel.

FILMIAUHIND LUX

Kultuuril on väga oluline osa meie ühiskonna ülesehitamisel. Seda arvesse võttes asutas Euroopa Parlament 2007. aastal filmiauhinna LUX, mille eesmärk on edendada Euroopa filmide levikut Euroopas ja ärgitada üleeuroopalist mõttevahetust ühiskonna jaoks olulistel teemadel. Filmiauhind LUX on ainulaadne algatus. Euroopa koostööfilme näidatakse enamasti vaid nende päritoluriikides. Mujal, ka teistes ELi liikmesriikides, neid õieti ei levitatagi. Filmiauhind LUX annab aga kolmele Euroopa filmile haruldase levivõimaluse, kuna need filmid varustatakse subtiitritega ELi 24 ametlikus keeles.

Filmiauhinna LUX võitja valivad Euroopa Parlamendi liikmed ja see tehakse teatavaks 25. novembril 2015.

LUXI FILMIPÄEVAD

Filmiauhinnast LUX on võrsunud ka LUXi filmipäevad. Alates 2012. aastast jõuavad igal aastal kõik kolm filmiauhinna LUX nominenti laiema Euroopa vaatajaskonna ette. LUXi filmipäevadel saate osa meeldejäävast piire ületavast kultuurisündmusest. 2015. aasta oktoobrist detsembrini on teil võimalus liituda kogu ELi hõlmava filmisõprade ringiga, et filmid *Mediterranea*, *Mustang* ja *Urok (Õppetund)* ära vaadata selles keeles subtiitritega, mis teile ELi 24 ametliku keele hulgast sobib. Ärge unustage meie veebisaidil luxprize.eu või meie Facebooki lehel oma lemmikfilmi poolt häält andmast!

PUBLIKUPREEMIA

Filmiauhinna LUX publikupreemia saaja valivad filmivaatajad. Andke oma hääl kas *Mediterranea*, *Mustangi* või *Urok'i (Õppetund)* poolt. Sellega avaneb teil võimalus osaleda loosimisel, mille võitja läheb Euroopa Parlamendi kutsel 2016. aasta juulis toimuvale Karlovy Vary rahvusvahelisele filmifestivalile ja kuulub seal välja publikupreemia pälvinud filmi.

VAATA,
ARUTLE
JA HÄÄLETA

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU